

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

2020-12-10

Promemorian Ändringar i smugglingslagen – Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott (Fi2020/04169)

Sammanfattning

Larmtjänst anser att de förslag som läggs fram i promemorian inte kommer att medföra någon märkbar skillnad när det gäller möjligheten att förhindra utförsel av stöldgods ur landet:

- Förslaget innebär att Tullverkets möjligheter att *upptäcka* stöldgods knappast förbättras eftersom befogenheten begränsas till ordinarie tullkontroller. Ordinarie tullkontroller görs nästan uteslutande i samband med införsel av gods till Sverige.
- Tullverkets nuvarande uppdrag och prioriteringar gör att antalet *ingripanden* för att förhindra utförsel av stöldgods sannolikt blir försumbart.
- Tullverket behöver både utökade befogenheter och utökade resurser för att de ska ges en reell möjlighet att bekämpa de internationella stöldligornas systematiska och välorganiserade verksamhet.

Inledning

Larmtjänst är ett icke-vinstdrivande bolag som arbetar på uppdrag av de svenska skadeförsäkringsföretagen med uppdraget att motverka försäkringsrelaterad brottslighet. I detta arbete ingår att samla in information från försäkringsföretagen om stulet gods, att publicera information om stulet gods i olika kanaler, att informera polis och andra berörda myndigheter om aktuella trender och modus samt att identifiera återfunnet stulet gods så att det kan återlämnas till rättmätig ägare.

Varje år betalar de svenska skadeförsäkringsföretagen ut skadeersättning om ca 3 miljarder kronor för stöldbrottslighet. Larmtjänsts bedömning är att ungefär hälften av stöldgodset förs utomlands. Bedömningen grundar sig på en analys av hur stor andel av stöldgodset som anträffas utomlands. Vissa typer av stöldgods förs nästan uteslutande ut ur landet, t.ex. exklusiva bilar, lantbruks- och entreprenadmaskiner,

båtmotorer och bildelar. Erfarenheten är att denna typ av stölder genomförs av internationella brottsnätverk som arbetar med systematiska metoder och avancerad logistik. Förutom de direkta skadekostnaderna orsakar de internationella stöldligornas härjningar även omfattande indirekta skador, t.ex. i form av avbrott i verksamhet och produktion. Ligorna härjningar drabbar tiotusentals brottsoffer varje år och de bidrar på ett påtagligt sätt till otryggheten i samhället

Försäkringsbranschen har under lång tid uppmärksammat problemet med de internationella stöldligorna och har i olika sammanhang framfört förslag till åtgärder för att komma åt detta problem. Erfarenheten visar att i stort sett allt stöldgods förs ut ur Sverige över Öresundsbron eller via ett tiotal färjehamnar. En liten del av stöldgodset förefaller även passera landgränsen mot Finland. Effektiva åtgärder för att motverka de internationella stöldligorna bör därför ta sikte på att öka risken för upptäckt i samband med utförsel av stöldgodset. Försäkringsbranschen är i grunden positiv till att regeringen vidtar åtgärder som avser att förhindra de internationella stöldligornas omfattande verksamhet i Sverige. Att ge Tullverket ökade befogenheter att ingripa mot denna brottslighet är då av största vikt.

För att stävja brottsligheten måste emellertid de åtgärder som föreslås vara såväl adekvata och effektiva som underbyggda med tillräckliga resurser. Enligt vår mening lever det nu föreslagna åtgärdspaketet inte upp till något av detta.

Larmtjänst menar att förslagen på de punkter som anges nedan måste förändras för att ha någon reell effekt på de internationella stöldligornas verksamhet i Sverige. Åtgärderna måste utformas efter den praktiska verkligheten och någon sådan praktisk förankring finns inte i de förslag som nu läggs. Om regeringen menar allvar med att stävja stöldligornas verksamhet måste såväl Tullverkets befogenheter som resurser utökas.

Förslagen är inte adekvata och effektiva

De förslag som läggs innebär att en tulltjänsteman ska kunna ingripa vid all sorts misstänkt brottslighet. Det är i grunden bra och dessutom något man kan förvänta sig av en sådan viktig samhällsfunktion. Problemet är dock att denna utökade befogenhet begränsas av att den endast gäller "i samband med en tullkontroll". En tullkontroll får bara genomföras under vissa förutsättningar. Misstanke om transport av stöldgods är inte en av dem och så kommer det inte heller att bli med den nu föreslagna regleringen, eftersom det inte föreslås utökade möjligheter att genomföra tullkontroll. Slutsatsen blir att förslaget innebär att tullen kommer att kunna ingripa mot stöldgods endast i den mån man *råkar* träffa på sådant gods när en tullkontroll genomförs av annat skäl.

I det ljuset är det nödvändigt att fundera närmare kring själva tullkontrollerna. En tulltjänstemans befogenheter att genomföra en kontroll skiljer sig åt mellan införsel till och utförsel från Sverige. Införselkontroller kan genomföras i betydligt större utsträckning än utförselkontroller. Detta har i praktiken fått effekten att Tullverkets resursfokus läggs på införselkontroller och att utförselkontroller sker i mycket begränsad omfattning. Enligt uppgift är antalet sådana närmast försumbara i jämförelse med antalet införselkontroller.

Ett närmast självklart faktum, som ändå ibland tenderar att glömmas bort, är att de internationella stöldligornas verksamhet går ut på att föra stöldgods ut ur Sverige, inte in i Sverige. De förslag som läggs i promemorian får därför sannolikt mycket liten effekt eftersom det är vid utförselkontroll som stöldgods kan påträffas.

Sammanfattningsvis innebär förslaget alltså att Tullverkets möjligheter att *upptäcka* stöldgods inte förbättras och, även om Tullverket ges befogenhet att beslagta stöldgods i den mån sådant påträffas i samband med tullkontroll, att Tullverkets uppdrag och prioriteringar gör att antalet *ingripanden* mot stöldligorna blir högst begränsat. Förslaget i promemorian är således varken adekvat eller effektivt utformat då befintlig reglering och den praktiska verkligheten gör att åtgärderna missar den kritiska punkten, dvs. den då stöldgodset förs ut ur Sverige.

Detta gör vidare att de positiva konsekvenser som enligt promemorian kan förväntas av förslaget (bidra till att tryggheten i samhället ökar generellt, möjlighet för den bestulne att återfå sin egendom och minskade skadekostnader för försäkringsföretagen) riskerar att bli högst marginella. Mot bakgrund av det ovan sagda är det dock inte svårt att instämma i bedömningen i konsekvensanalysen att det nu presenterade förslaget innebär begränsade effekter för Tullverkets verksamhet. Det är en bedömning som för övrigt ger direkt stöd för våra farhågor.

Ett alternativt tillvägagångssätt vore att klassificera utförsel av stöldgods som ett brott enligt smugglingslagen. Tullverket skulle då få fulla befogenheter att ingripa vid utförsel av stöldgods.

Resurser behöver tillskjutas

Mot bakgrund av de internationella stöldligornas systematiska och välorganiserade verksamhet är det inte realistiskt att tro att denna omfattande brottslighet ska kunna stävjas utan att några som helst medel också tillskjuts för ändamålet. Det är en orimlig hållning att förutsätta att det är möjligt för Tullverket att vidta några reella motåtgärder mot en omfattande brottslighet som tidigare inte fallit inom myndighetens område, och samtidigt göra bedömningen att arbetet faller inom befintlig ekonomisk ram.

Larmtjänst

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Mats Galvenius".

Mats Galvenius
Larmtjänst AB